Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

Ut legatorum seu fideicommissorum nomine causa. etc

urn:nbn:de:bsz:31-319543

a Xoti. v op.no. ꝙ adiri nõ põt hereditas vltimo vite ſpũ adde bal.i.l.fi.in pri.i vl.col.ð bo.q̃ libe.ꝛ imol.in.l.fi.ſ̃.de cõdi.inſti.

ℭUt leg.no.caueatur Rubrica.

b Legatoꝝ.§.ſi cui.vt ibi dicit.Et idẽ tz bar.ꝑ iſtum text.in.d.§.finaũt vtraqꝫ in.l.ppe.randum.de iudi.

c ℭSi quis.ſub ꝯditiõe legatũ.vide bar.in.l nõ ſolũ.in prin.in.§.morte.de ope.no.nun.

impedit trãſmiſſionẽ:niſi ex ptãte legatarij pẽdeat:vt.l.filio.ſ̃.de le.i.ꝛ.l.miles.§.i.ſ̃.de le.ij.dixi in.l.cõdi q̃ extrinſec⁹.ℭOp.[a] ꝙ poſt moꝛtẽ ſit impleta:vt.l.fi.ſ̃.de cõdi.inſti.cũ põt vltio vite ſpũ eſſe heres.Glo.dicit nõ fateoꝛ:cuꝫ non hẽat uelle nec nolle ultimo uite ſpũ. Sed nõne iſtud uideť cõtra glo.l.filio.ſ̃.ð leg.i.ꝛ.l.miles.§.pꝛo parte.ſ̃.de le.ij.ſed ibi dicam in.l.miles.§.pꝛo parte.

Ut legatoꝛum ſeu fideicõmiſſoꝛum noĩe ca.ꝛc̃.

l **Legatorũ noie**

Si cui. ℭLegatũ repetitũ bis tm̃ debeť ꝛ ꝑ ipſo legatario ab herede uel heredi a legatario nõ caueť.h.d.Iſtũ.§.habes.in.l.fideicõmiſſa.§.ſi decẽ.ſ̃.de le.iij.ℭOp.ð.l.eũ qui.in pñ.ſ̃.de ſer.vꝛ.p̃di.ꝛ.l.ſi ita ſtipulat⁹a titio.j.de fideicõ.Plene de iſto bꝛocardo.dic vt in.l.ſi finita in pñ.de dam.infec.p Dy.ꝛ ibi dixi.ꝛ per Cy.in.l.i.in pma op.C.ð ſen.q̃ ꝑ eo ꝙ intereſt.ℭOp.de.l.veluti.C.eo.So.ibi h iõ qꝛ ex tali repetitione nõ grauať.h grauareť.ꝛ iðo iterũ ſemel tãtũ h intelligiť ꝛ nõ quotiẽs opoꝛtunuꝫ fuerit:vt ibi diciť[b] qð no.

Si quis ſub cõditõe. legatũ[c].ℭSi vna actio in alteri⁹ locũ ſuccedit eius naturam aſſumit.h.d.iſte.§.

Si.x.que in archa. Primo loqtur quãdo ꝓpꝛietas ꝛ vſufructus legati ſũt pure.ſecũdo quãdo ſub cõditiõe.Item pma diuiditur in tres partes:qꝛ pmo dicit qd põt petere quilibet ipõ iure.ſcðo inq̃tuꝫ obſtat exceptio ð eqtate.tertio qd iuris qñ ꝓpꝛietatẽ legatarius poſſidet.ſecũda ibi ſi cũ.x.tertia ibi plane ſi.x.Iteꝫ ſcða ps pncipal diuidiť in duas.pmo qd iuris ſit pẽdẽte cõditõe.ſcðo qd iuris ſit exñte ꝯditione.ſcða ibi ſꝫ ſi omiſerit.ℭDiciť h ꝙ iſte legatari⁹ dꝫ.x.imo videť ꝙ qnqꝫ tm̃.nã qñ relinqtur vſufruct⁹ pecunie ipſa ꝓpꝛietas debeť vſufructuario:vt.ſ̃.ð vſufr.ea.re.q̃ vſu cõſu.ꝑ totũ ti.Si trãſit ꝓpꝛietas.ergo ſeqtur ꝙ tãq̃ re ꝯiũcti in eadẽ ꝓpꝛietate qlibet petat parteꝫ:vt.l.ſi plurib⁹.ſ̃.de le.i.ſꝫ dic ipſo iure nõ trãſit ꝓpꝛietas ex teſtõ:qꝛ nõ eſt legata ſꝫ quadã neceſſitate dꝫ dari.iõ legatari⁹ in quẽ trãſit dñiuꝫ ipſo iure tũc ꝛ ipſe põt tota.x.petere.ꝛ ſic no.h.ꝙ ſi relinquiť vſufruc.pecunie ꝙ dñiuꝫ pecunie nõ tranſit incõtinẽti.Tu dic ꝙ legatario vſufruct⁹ ðbetur ꝓpꝛietas ẽt:vt in iſto.§.ibi ꝛ qñqꝫ vſufructũ petitũ cõſtat:ꝛ ſic no.libellũ ꝙ petas fructũ illaꝛuꝫ rerũ nõ illas res.Rñ.ꝛ crederẽ ꝙ vterqꝫ libellus ꝓcederet tã iſte.peto vſufructũ illarũ reꝛuꝫ:qꝛ tũc ipoꝛtat neceſſitatẽ quadã ſeu ꝓpꝛietatẽ.idẽ ſi peterẽ illa.x.vt vſuf.ex eis pcipiã ꝛ etiã iſto caſu ꝓcederet libell⁹:vt.l.ſi tibi.x.milia.ſ̃.ð vſuf.ea.re.q̃ vſu.cõſu.vbi vř hoc ꝓbari.Diciť h ꝙ caueť heredi.ꝯ imo videť ꝙ dꝫ caueri nõ heredi ſꝫ legatario ꝓpꝛietatis:vt.l.fi.ſi cui plus q̃ per.l.fal.ꝛ.l.ſi tibi.x.milia.ſ̃.de vſufr.ea.re.q̃ uſu cõſu.Rñ.qñ ipſe legatari⁹ poſſideret ſibi ipi ẽet cauẽdũ: vt h.ij.rñ.idẽ ſi cõcurrerent heres ꝛ legatari⁹ ꝛ quilibet velit ſibi caueri.legatari⁹ ꝑferť:vt in ꝯrijs.aut heres tm̃ cõcurrit ꝛ legatarius nõ:tũc heredi tm̃ põt caueri.vt h.ℭUenio ad ꝟ.plane:ꝛ op.ille q nõ eſt grauat⁹ nõ põt cõuenire:vt.l.epiſtolã in pñ.ſ̃.ti.ij.ſed legatari⁹ ꝓpꝛietatis nõ eſt grauat⁹:ergo ipſi cõueniri nõ p̃t Dicit gl.fallit:qꝛ h eſt ſpãle.nã in effectu videť grauat⁹.ℭUenio ad ſequẽs rñſuꝫ in ꝟ.ſed ſi ſub cõditiõe:vbi dicit ꝙ interiꝫ poſſidet totũ.ꝯ.l.ſi dño.ꝛ.l.plane.§.ſi cõiuncti.ſ̃.de le.i.vbi legatari⁹ pendẽte cõditiõe nõ petit niſi partẽ.rñ.ibi loquiť in legato ꝓpꝛietatis.h ꝟo loquiť in legato vſufruct⁹.idẽ in.l.idẽ.§.ſi mihi.ſ̃.ð vſufru.accre.Et eſt rõ:qꝛ uſufruc.accreſcit citi⁹ q̃ ꝓpꝛietas:ut dixi in.§.ſi cõiuncti.Sed dices h eſt unus legatari⁹ ꝓpꝛietatis ꝛ alius uſufruct⁹ ꝛ lꝫ uerũ ſit:tñ ꝯiũctio inter eos ẽ in uſufructu nõ in ꝓpꝛietate:ut.l.ſi alij.ſ̃.de uſufru.le.ꝛ.l.idem nerati⁹.§.i.ſ̃.de uſufru.accre.ℭDiciť h ꝙ ſi ẽ ignoꝛãs heres teneť actione in factũ.ꝯ.ſ̃.ð uſufru.ea.re.q̃ uſu.cõſu.l.h ſenatus.§.i.So.ut gl.ꝛ hec bõa eſſe põt.ℭDiciť h in tertio rñſo.huius.§.ꝙ heres hꝫ actionẽ ꝯ legatariũ:q̃ro quã?quidã dicunt actionẽ ex teſtõ.quidã dicũt ꝛ melius cõditionẽ indebiti.Sꝫ ꝯ iſtud op.quõ hꝫ ꝯditionẽ indebiti cũ erat tutus exceptiõe doli.et ſic nõ repetit:ut.l.q exceptiõe.ſ̃.de cõdi.inde.ſo.ut no.in.d.l.qui excep.uel melius in.l.q ſe debere.ſ̃.de condi.ob cãm.

Si ad fiſcum. ℭFiſc⁹ eſt ſemp diues.ꝛ iõ non ſatiſdat.h.d.ℭQuero an ſalteꝫ nuda cautõe habeat ꝑmittere fiſcus.Dico ꝙ nõ.lꝫ ſecus ſit in alia re publica:ut in ciuitate que nuda cautiõe hꝫ ꝑmittere:ut.l.ſi qñ.j.e.ꝛ ibi no.ꝛ bene.

Qui minorẽ. Pꝛo ea parte q̃ alicui hereditas diminuiť ipõ iure uel in effectu ſine culpa ſua liberať ab obligatione que ex hac ſtipulatione deſcẽdit hoc dicit.ℭOp.ꝛ uidetur ꝙ heres nõ deberꝫ exonerari:ut.l.cuꝫ hereditas.in fi.ſ̃.ad treb.ſo.ſpãle eſt in iſta cautiõe que aſſumit ſibi uires actione ex teſtamento:ut.ſ̃.e.l.§.ſi quis ſub cõditione.Continua ergo.§.ſi ei qui.

Ex.l.ſequenti.

ℭQue ſit differentia inter contraria ꝛ diuerſa ꝛ qualiter pꝛacticãda ſit hec.l.

s **Sed ꝛ ipſis qui ſũt.**

ℭQuero que eſt differentia inter contraria ꝛ diuerſa.Dic ut in glo.Extra glo.quero dicitur h ꝙ ipſis qui ſunt in poteſtate cauendũ eſt.quero quomodo ipſi ſeruo poterit caueri ut ſeruo acquiratur.Poſſumus dicere ꝓbabiliter ꝙ ipſi ſeruo caueatur ꝛ ſibi acquiratur actione ex hac ſtipulatione que habet naturam actionis ex teſtamẽto:ut.ſ̃.e.l.i.§.ſi quis ſub conditiõe.ꝛ ideo cauetur ei cum acquiritur actione ex teſtamento.alias ſecus:ut.l.ſi filius.j.de ꝟbo.obli.ꝛ.l.pe.j.de ſti.ſer.Uel aliter ꝛ ꝓbabiliter cauetur domino ꝑ ſeruo ꝛ ipſi ſeruo in euentũ cõditiõis acquirať quod eſt mirabile.ar.ꝑ h.l.ſi.liuſſa.§.diuus.in fi.§.ſ̃ de le.ij.Dicitur h eiſdẽ perſonis ꝛc̃.ꝛ ſic idem fideiuſſoꝛes debent eſſe apud utroſqꝫ.ℭQuero que erit p̃ctica.Dico ꝙ quãdo examinãť fideiuſſoꝛes an ſint idonei uel nõ ad unius petitionem:ut.l.arbitrio.q ſatiſda.cogan.ꝛ ille cui debet dari etiam citeť:et tunc cogitur illum accipere:ut.ar.l.i.§.cum diem.ſ̃.ſi cui plus q̃ per.l.fal.uel aliter pater debet intereſſe ꝑ ſe ꝛ noĩe filij.

n **Nec ſi forte.** ℭNo.iſtũ caſum ꝙ q̃tũcũqꝫ pater ſit coniuncta perſona ei nõ põt ſolui:ut dixi in.l.iij.ſ̃.ſo.ma.

Ex. l. ſequenti.

¶ Si uẽditus ſit fundus precio declarando ar bitrio titij ſi vendens deportetur ⁊ ticius declaret an valeat declaratio. ⁊ an hereditas ab oĩbus re pudiata dicatur hereditas.

p **Oſtquã heres.** ¶ Iſta eſt tota notabilis lex ⁊ iſtud prin. eſt multuʒ no tandũ. ⁊. h. d. Si cõditio ſtipulatiõis exiſtat tẽ pore quo nõ eſt perſona ꝑncipalis vere vel iter ꝑtatiue ſtipulatio nõ cõmittitur ⁊ fideiuſſores nõ tenentur. h. d. In tex. ibi nemo ius. i. hereditas q̃ perſonã repñtat. ¶ Op. de. l. ſtichuʒ aut pãphi luʒ circa fi. ꝑn. ĩ. de ſo. ⁊. l. ſi ſine herede. ſ. ð ad mi. tu. ⁊. l. hacten⁹. ſ. de cõſti. pecu. Rñ. ibi loq tur in obligatiõe iam ꝯtra ꝑfecte que põt dura re extincta pſona. h vo loquitur in obligatiõe ꝯ henda. ¶ Sed ꝯ iſtud op. ĩ. e. l. ſi a te. So. ibi ñ erat pſona vere ſʒ ficte. ſ. hereditas q̃ repñtat p ſonã. h nõ eſt hereditas q̃ repñtat pſonã ⁊ ha bes gl. in. l. i. §. idẽ põp. ſ. depo. q̃ glo. declarat iſtud ꝑncipiũ dixi in. l. fideiuſſor obligari. §. fin. ĩ. de fideiuſſo. ¶ Quero dixi ꝙ donec eſt here ditas põt obligari. quero qd ſi aliqs eſt depor tatus ⁊ bona ſunt publicata: vñ poſt deporta tionẽ extitit cõditio obligatiõis: an fiſcus dicatur repñtare perſonã defuncti adeo ꝙ exñtia cõdi tõis facit ſtipulationẽ cõmitti. Et dico ꝙ nõ: vt. l. quotiẽs. in fi. ĩ. de noua. Et cõſului in quadã. q.[a] titi⁹ vendidit ſeio fundũ ꝑcio cõſtituẽdo ar bitrio tertij. iſte vẽdens tanꝗ̃ rebellis ⁊ ꝓditor fuit exbãnitus ⁊ bõa publicata ipſo exñte in re bellione. arbitrator eſt arbitrat⁹ preciũ. Dixi ꝙ iſta cõditio exñs eo tpe quo declarauit ⁊ bona erãt publicata nõ valet: vt. l. quotiẽs. ĩ fi. ĩ. ð no ua. ¶ Dicitur h ꝙ hereditas iacẽs repñtat pſo nã defuncti. ſed q̃ro qd ſi eſt repudiata ab oĩb⁹ nec agnati nec cognati volũt nec fiſcus an facta repudiatiõe ab oĩbus dicatur eſſe hereditas. Et donec aliqs põt adire ſine dubio eſt hereditas q: eſt ius ſuccedẽdi ⁊c̃. vt. l. hereditas. ĩ. de vb. ſig. ſed qñ ab oĩb⁹ eſt repudiata: dico ꝙ nõ dici tur hr̃ditas. q: nõ eſt ius ſuccedẽdi in vniuerſuʒ ius ⁊ iõ nõ eſt hr̃ditas: ſʒ bona vacãtia[b]: vt. l. i. § an bona. ⁊. §. diuus. ⁊. l. nõ pñt. ĩ. de iure fiſ. ⁊. l. quarta. §. eadẽ rõne. ĩ. de fideicõ. li.

Ex. §. ſequenti.

¶ An aliqd poſſit inouari pẽdente appellatõe ⁊ q̃ ſit dña inter edictũ ⁊ reſcriptuʒ: ⁊ an ſeqſter poſſit ꝓ re ſequeſtrata cõueniri.

Imperator ãtoninus[c]**.** Iſte eſt no. §. ⁊ diuiditur in ptes. v. ꝑmo ponitur reſcriptũ imperatoris. Secundo rñ. alteri obie ctioni: Tertio reſpõdet alteri obiectiõi quar to ſuã rñſionẽ ꝓbat ꝑ ſiſe. Quĩto iuxta ꝑdicta format duas. q. Scda ibi fcte. Tertia ibi cũ alia Quarta ibi ſicuti. Quĩta ibi poſſeſſio aũt. Glo. ponit duplr caſuʒ h. ⁊ ꝑmus caſus ẽ notabilis ⁊ bon⁹ in ſe. tñ ſʒ caſuʒ ꝓſequor ĩ vᷓ. recte. ¶ Op po. ad reſcriptũ ꝑncipis appellatiõe pẽdẽte nil dʒ inouari: vt. l. i. ĩ. nil no. ap. pẽ. ſʒ ſʒ h reſcriptũ aliqd innouatur appellatõe pẽdẽte. ergo male rñ det iuriſcõſult⁹: ⁊ dic̃ recte ſtatuit impator. Ad ꝯriũ rñdet ꝙ nõ dʒ appellatiõe pẽdẽte aliqd in nouari. verũ eſt niſi illð qð poſſet fieri pẽdẽte iu dicio ꝑncipali[d] ſʒ ſi pẽderet iudiciũ ꝑncipale: tẽ poſſʒ cautio peti. In tex. ibi moraretur. i. ſi dies ſẽ tẽtie ſm petitionẽ ferẽde moraretur. i. differatur ſm Ia. de are. ſʒ gl. aliter expõat ⁊ ꝓbatur. ſ. e. l. i. §. nõ ſoluʒ. vᷓ. cũ alia ſit edi. ¶ Itẽ op. ꝯ reſcriptũ ꝑncipis: q: videtur ſuꝑfluuʒ: vt cũ ſufficiat edictũ ꝑtoris de ꝑſtanda cautiõe ⁊ de mittẽdo in poſ. Rñdet pap. nõ eſt verũ cũ alia ſit edicti cõditio ⁊c̃. Circa fi. §. in tex. deponẽda apud ſeqſtrũ: vt. ſ. dictũ eſt in edicto ð collatiõib⁹. Ibi iuriſditõ. ſ. ꝑtoria q̃ eſt vt ſi ſibi nõ caueatur mittatur qs ĩ poſ ſeſſionẽ ꝑ quã nõ ſit poſſeſſor: vt. ĩ. ti. i. l. is cui in ꝑn. ⁊. ĩ. ex q. cau. in poſ. ea. l. cuʒ legatorũ. ſed ꝑ reſcriptuʒ ſit poſſeſſor: vt. ſ. in prin. §. pʒ. Ia. de are. ¶ Uenio ad cõtraria gl. rẽdũt ad expo ſitionẽ. ¶ Op. ĩ. ti. i. l. ſi is a quo. in ꝑn. Sol. gl. h in fi. ꝑme gl. q: h differebat ibi. nõ. ¶ Oppo. de. l. i. C. de ꝓhi. ſe. Sol. ſpãle eſt h. ¶ Op. ⁊ vi detur ꝙ nõ ſit bona ſĩilitudo edicti de collatõe ad hoc reſcriptũ. imo diuerſitas: vt in vᷓ. ſicuti. ⁊ vᷓ. poſſeſſio Gl. dicit fateor ꝙ eſt diuerſitas: vt gl. ¶ Op.[e] nil no. ap. pẽ. l. i. So. h nil põt inouari niſi ea que pñt fieri pẽdẽte cã ꝑncipali. h aũt ꝙ dixi intelligo ſi pñt fieri. ſ. ꝑ iudiceʒ appellatiõis nõ per iudicẽ cauſe ꝑncipalis cũ cã deuoluta ſit ad ſuperioreʒ: vt. l. i. in fi. nil no. ap. pen. ⁊ ipe pt quicquid iudex cauſe ꝑncipalis. ¶ Op. ⁊ videtur ꝙ iſtud reſcriptuʒ ſit ſuperfluũ per edictũ ꝑto ris. Rñ. tex. qui eſt h ponit duas dñas. Sunt ⁊ alie differentie inter reſcriptũ ⁊ edictũ. ꝑma eſt ꝙ reſcriptũ hʒ locuʒ tñ poſt latã primã ſñiam ĩ cã appellationis. edictuʒ hʒ locũ pẽdẽte cã ꝑnci pali: vt. l. i. §. nõ ſoluʒ. ſ. e. ſiue pẽdẽte cã appel lationis: vt h. §. in fi. ſiue nulla cã pẽdẽte: vt ap paret per multas. ll. huius ti. Eſt alia dña q: per reſcriptuʒ efficitur poſſeſſor: vt in ꝑn. §. ſed ꝑ edi ctuʒ nõ efficitur poſſeſſor: ſed eſt in poſſeſſione: vt. l. is cui cũ ſimilibus. ĩ. ti. ꝓxi. Eſt ⁊ alia diffe rẽtia q: miſſus in poſſeſſionẽ ꝑ reſcriptũ non re ſtituit poſſeſſionem: niſi prius ſibi ſatiſfiat vl fe ratur ſentẽtia contra eum. miſſus aũt ĩ poſſeſſio neʒ ex edicto dʒ exire ſi ſibi ſatiſdetur: vt. ĩ. e. l. ſi aduerſus: ⁊. ĩ. ti. i. l. ſi pecunie. in fi. ¶ Quero dicitur hic ꝙ ſequeſter exercet vtilem actionem quod bene no. ſed an ꝓ illa re poſſet cõueniri. Credo ꝙ nõ poſſet cõueniri ab illis ad quoruʒ petitioneʒ eſt facta ſequeſtratio actione ſibi cõ petenti: q: ipi inter ſe agunt ⁊ vnus dicitur ſuſti nere partes actoris ⁊ alter rei: vt. l. i. C. de ꝓhi. ſe. ⁊ ibi per doc. ⁊ ꝓbatur in. l. intereſt. ĩ. de acqui. poſ. ſed ab extraneo põt cõueniri tanꝗ̃ curator datus bonis: vt. l. penul ĩ. ad car. ⁊. l. ij. in princ. ĩ. de cura. bo. dã.

Ex. §. ſequenti.

¶ An petẽs in libello cẽtũ ꝓut conſtat ĩ inſtro talis notarij an ð tali inſtrumento debeat face re copiam ante lit. conte.

Si dies.[f] ¶ Legatario nõ dʒ caueri niſi ſcripturã teſtamẽti oñdat. h. d. ¶ Formo vnaʒ. q. petis a me centuʒ in li bello: ⁊ dicis de hoc ꝓut cõſtat manu talis nota rij publico inſtrumẽto. quero vtrũ de iſto inſtru mento debeat fieri copia parti ante lit. cõte. Et h tex. videtur ꝙ ſic. ⁊ Inno. h videtur tenere ex̃ ð ꝓba. c. i. ⁊ mea doctrina[g] eſt iſta. quãdoqʒ in li bello ſit mentio de inſtrumẽto taliter ꝙ aduer ſarius nõ redditur dubius de narratis per acto rem. verbi gratia dico tu vẽdiſti talem petiã ter re: ⁊ ð hoc cõſtat manu talis notarij. iſta mea aſ ſertio nõ reddit aduerſarium incertuʒ in his q̃ narro: q: aperte dico ⁊ per relationem ad inſtru mentum non plus nec aliter dico: niſi vt narro de hoc ante lit. conte. nõ debet fieri copia: vt. c. ij. extra de dila. quandoqʒ põt fieri mentio tali ter ꝙ dubius redderis: vt ſi dicam vẽdidiſti mi hi talem rẽ: vt conſtat manu talis notarij. Cer

a Oſtꝗ̃ p heres. in qua dã. q. de hac. q. habetur la ti⁹ ꝑ bal. i. l. fi. ð ꝯbẽ. em. C. ⁊ ibi tʒ cõ tra bar.

b ¶ Bõa va cãtia. An et qñ dicatur he reditas. ⁊ qñ bõa vacãtia. vide qð no. bar. in rubr. ſ. de acq. he re. ⁊ in. l. bo na. in. ij. col. ĩ. de bo. poſ. ⁊ adde bar. in. l. fideiuſ. obl. §. fi. i fi. de fideiuſſ.

c ¶ Imperator ãtonin⁹ Et ad intel lectũ huius §. vide bart. in. l. q bona. §. ſi qs op⁹. ĩ. de dã. iſe. ⁊ qð no. bar to. i. l. a diuo §. ſi ſup. de re. iur. ⁊ bal. in. l. ꝯſenta. i. v. col. C. q mõ ⁊ qñ iu dex.

d ¶ Iudicio. ꝑncipali pẽ dẽtia appel latiõis nõ ĩ pedit fieri ea que fieri pñt pẽdẽte cã ꝑn cipali. Item ſi ĩpedit quẽ vti poſſeſſio ne ſua. ꝓbatur h ⁊ in. c. i. et ij. vt lit. pẽ. ⁊ iñ. c. nõ ſolũ de ap. in. vi. ⁊ in. l. ſi qs fi lio exhereda to. §. irritũ ⁊ §. ei q. ſ. ð ĩ iuſ. teſta. qð not. ad ea q̃ hñtur in. l. ci rographis. §. fin. de ad mi. tu. ꝓbatur ẽt in. l. credi tor. §. iuſſus de ap. ⁊ i. l. ſi qſ iuſſu. ⁊ ibi bal. C. ð re credi.

e ¶ Op. qñ qd poſſit in nouari app. pẽ. addð bal. ⁊ Imo. i. l. ſi qs filio exhe reda. §. hi q ð iniuſt. teſt. dixi p⁹ bart. in. l. i. C. de bo. poſ. ꝯta.

f ¶ Si dies. hũc tex. alle gat not. bal. in. l. iij. ĩ ꝑn. C. de le.

g ¶ Mea do ctrina. vide bal. in. l. i. §. editi. ff. de e dẽ. ⁊ in. l. edi ta. C. ð edẽ. ⁊ vide ang. in. d. l. i. §. e dẽda ſũt oĩa ⁊ in. d. l. edi ta. l. xxxij. co lũ. in vᷓ. p⁹ h dicamus.

a Jcꝫ op po.ꝛ vi def.vi de vltra hũc tex.tex. ꝛ ibi p dy.rapha. ꝛ Jmol. in.l ſi ita legatũ ſit titio.ꝺ cõ di.ꝛ demõ.
b Ꞓ Hẽs ſm gl.Adꝺ no. p Jmol.in.l cũ tale.§.i.ꝺ cõdi.ꝛ de.p illũ tex.cum gl.ibi ꝛ in.l. auia p illum tex.co. ti
c Etiaꝫ in pñti.et hẽ gl. ꝙ h edictuꝫ hꝫ locũ i do natiõe cauſa mortis. quã rat.h dic ce ſin.
d J ab v no .§. heredi bus. Adde tex.i.l.diuer ſum.i pn vt in poſ.leg.

te cum in hoc caſu non narras certũ: ideo dico
ſic in iſto.qñqꝫ reus eſt talis ad quẽ nõ ſpecta/
bat dictũ inſtrm.ꝛ tunc nõ dꝫ fieri editio añ lit.
conteſta.qñqꝫ talis eſt ad quẽ ſpectabat dictuꝫ
inſtrumentũ.ꝛ tunc dꝫ fieri editio cuꝫ apud euꝫ
dꝫ eſſe:vt.l.ij.ꝺ.de eden.Ad.l.iſtam rñdeo ꝙ ẽ
quedã editio q̃ fit ad deliberandũ an velit cede
re vel cõtendere.ꝺ qua loquit.l.i.ꝺ.ꝺ edẽ.ꝛ iſta
nõ debẽt fieri.ſꝫ ſi petat exhibitio ad ꝓbãdũ tc̃
dꝫ fieri copia ꝛ editio:vt h ꝛ dixi in.d.l.i.ꝺ edẽ.

f **Jlio uel ſeruo.** Uides qñ remit
titur a lege ſatiſdatio dꝫ cauere ſub hy/
potheca ſuarũ reruꝫ.Ꞓ Op.ꝺ.l.pxi. So.ibi in
re publica q̃ nunq̃ ſatiſdare ꝺbuit.iõ nõ põt di/
ci ꝙ remittit.Ꞓ Op.C.ad treb.l.iubem⁹.Glo.
ſoluit ꝙ.l.iubem⁹.nõ hꝫ locuꝫ ex̃ ſuos termios
vt ibi in fi.dicit.Ꞓ Op.j.e.l.fi.Sol.glo. ꙙ h re
mittit lex ibi hõ.ꝛ iõ mitius agit cuꝫ lege q̃ cuꝫ
hoie.ꝛ vide gl.ꝛ ſigna q̃ incipit.ſ.nudo i fi.Sꝫ
iſta rõ glo.cõcluderet cõtrariũ:q: ſi miti⁹ agit
cũ lege q̃ cuꝫ hoie: honorabilius dꝫ interp̃tari
ꝛ nullo modo cauetur quãdo fit remiſſio a lege.
ꝛ ſic in cõtrariuꝫ videtur concludere.Rñ.ſecun/
dũ Ja.de are.ſic in.l.cõtraria.dꝫ ſaltẽ nuda cau
tione cauere nõ cuꝫ fideiuſſorib⁹:vt ibi.hoc ẽ ve
ruꝫ qñ a lege vel ab hoie remittit ſatiſdatio.ſed
ſi cautio remittit.tũc nullo mõ dꝫ cauere:vt i au
tẽ.ꝺ reſti.§.fi.col.viij.ꝛ ſentit Ja.ꝺ are.j.e.l.fin.

i **Jcet ut nõ petatur**
Ꞓ Si cautio ꝺ facto petatur cõditio nõ
petende cautionis deficere nõ dicitur.h.d.diui
ditur in tres partes primo ponit dictũ.ſecundo
illationẽ ex edicto.tertio rõnẽ illatiõis.ſcda ibi ꝛ
iõ.tertia ibi q: poſtq̃.Ꞓ Opp.ꝛ videt ᵃ ꝙ iſta
nõ ſit cõditio.ſed mod⁹ que fit per vt:vt.l.i.C.
de his que ſub modo.ꝛ.l.demõſtratio.in fi.ꝺ.ꝺ
cõdi.ꝛ de.ꝛ hoc fuit factuꝫ per vt. Gl.rñdet ꝙ
iſte modus cõditiõi equipat:vt dixi.alias nõ eſt
natura dictiõis:vt inducere modũ.niſi natura
orõnis cui adijcit hoc voluerit.ſi ergo illõ adij/
cit legato per dictionẽ vt qõ veniat explicandũ
anteq̃ quis cõſequat legatum nõ eſt modus ſꝫ
cõditio:vt.l.tale.§.i.ꝺ.de cõdi.ꝛ de.in dictione
neqꝫ que reſoluit.i.vt nõ dixi in.l.accept.e.ti.et
in.l.cuꝫ pater.§.titio.ꝺ.de le.ij.ſed hoc ante ve
nit explicandũ.ergo ꝛc̃.Ꞓ Op.dicit h ꝙ peten
do de facto nõ videt cadere a fideicõmiſſo.con
tra.C.de tranſac.in.l.vbi.ꝛ.l.ſiue apud acta.ſo.
dico ꝙ iſtud nõ petere intelligitur i vltimis vo
luntatibus ꝙ iure nõ petat.in cõtractibus ſec⁹:
vt vidiſtis in.l.mutiane.ꝺ.ꝺ cõdi.ꝛ de.ꝛ iõ ſi te/
ſtator verba adiecíſſet ꝙ nõ petat de iure vel de
facto eſſet legatuꝫ cõditionale ꝛ deberet p̃ſtare
cautionẽ mutianã:vt.l.mulier in prin.ꝛ ibi ſen/
tit glo.ꝺ.de cõdi.inſt.Ꞓ Dicit h in tertia parte
q: remitti talẽ cõditionẽ ꝛc̃.ꝯ q: cõditio ibi nõ
remittit ſed cautio:q: cõditio eſt valida.ꝛ ſic vi
detur obſtare.l.ij.C.e.ſo.glo.ꝛ exponit condi/
tioneꝫ.i.cautioneꝫ que in illa cõditione cõtinet
vel aliter:vt glo.ꝛ tene quã vis:ꝛ vtraqꝫ põt eẽ
ꝟa.Ꞓ Sed cõtra vtrãqꝫ opi.op.ꝛ hẽs ſm glo.ᵇ
iſtam ꙙ verba ꝓlata per moduꝫ cõditionis in/
ducunt diſpoſitioneꝫ:ꝛ vide glo.que incipit.ſ.
condi.ibi qui enim dixit ꝛc̃.Sed nõne iſtud eſt
cõtra.l.ꝛ ſi quis ſub cõditiõe.ꝺ.ſi quis ob.cau.
te.ꝛ.l.ex facto.etiam agitatum.ꝺ.de here.inſti.
ꝛ.l.titia teſtõ.ꝺ.ꝺ le.ij.dixi in.l.ex hac ſcriptura.
.j.de dona.So.videtur h ꙙ ſit ſpeciale ꙙ quo/
cunqꝫ iudicio poſſet remitti:vt.l.ij.C.e.expreſſi

us in.l.auia in fi.ꝺ.de cõdi.ꝛ de.Ratio hui⁹ eſt:
quia iſta cautio nõ petitur iure actionis vel obli
gationis.ſed petitur officio iudicis nobili:vt.l.
quinqꝫ.j.de verbo.obli.ꝛ.l.i.j.de preto.ſti.ꝛ in
ſti.de inuti.ſti.per totum.ꝛ officiuꝫ iudicis non
preſupponit obligationeꝫ:vt.l.qui per colluſio
nem.§.qui precij ſortem.ꝺ.ꝺ act. emp.Modo
ad ꝓpoſitum quocunqꝫ iudicio teſtatoris põt
fieri ne iſta cautio petatur.ꝛ ideo ceſſat equitas
pretoris.Jdeꝫ potes dicere ſi teſtator iubet nõ
petere heredeꝫ reſtõnem in integrum ex perſo/
na defuncti vel nõ petere cautionem dãni infec
ti vl̃ aliquid aliud quod officio iudicis mero ex
pediatur.tunc credo ꙙ nõ poſſet de iure pete/
re:vt h.ar.alias autem ubi iure actionis poſſet
peti.ꝛ teſtator remittit:tũc ope exceptionis tol/
litur:ut.l.qui mihi.ꝺ.de li.le.Ꞓ Quero de que/
ſtione notabili dicitur h ꙙ petendo legatũ non
videtur conditio defecta quero de qua petitio/
ne intelligitur.Et glo. intelligit ꙙ ſiue in iudi/
cio ſiue extra.Jſtud uidetur contra.l.ſi ſeruus
plurium.§.i.ꝺ.de le.i.ubi quando in iure obti/
nuit per ſententiam nõ potes dicere iniuſte iu/
dicatum per ſñiam ſed iuſte:ut.l.ſtipulatio iſta
in prin.j.de uerbo.obli.ꝛ ibi no.So.itelligo ꙙ
h peruenit ad ſuũ heredem de uoluntate ꝺfun/
cti ꝛ herede uolente fuit cautio iſta preſtita:ut.l
cum auia.in fi.de condi.ꝛ demõ.ubi nõ debꝫ p̃
ſtari per inuitum:ſed per uoluntarium poteſt.ſꝫ
ſi herede opponente tunc obſtaret contrariuꝫ.
Ꞓ Op.C.co.l pe.So.ut in glo.

a **J quoqꝫ legatorũ**
Ꞓ Qui poteſt cõueniri ex edicto ſi quis
omiſſa cã teſtamenti ad hanc cautio nemtenet
hoc dicit.

b **Ec ſtipulatio.**
Diuus. Uarijs cautionibus nõ eſt vtẽ
dum:nec debẽt interponi cau/
tiones que non releuant.h dicit.Ꞓ Op.ad pn.
de le.ij.§.plane de uul.ꝛ pupil.ꝛ.l.ita tamen.§.
a patre.ꝺ.ad trebel.Sol.ut in glo.Ꞓ Op.ꝺ.l.i.
.§.ſi impuberi.ꝭ.de coll.bo.gl.nõ ſol.So.Dy.
ꙙ h nõ eſt ſolicitus de hereditate uiuentis ſed
de hereditate mortui.Ꞓ Op.ad.§.diuus.de.l.
ſi pupilli.§.i.ꝺ.de neg.geſ.ubi utimur ſupuacu
is cautionibus.So.h cautio h eſt ſupuacua:q:
nõ poteſt cõmitti.ibi uero dicitur ſuperuacua:
q: alia actio cõpetit.cum igit poſſet cõmitti ibi
merito poteſt interponi.h nõ põt cõmitti.meri
to ergo nõ põt interponi.

c **Tiam in preſenti.**ᶜ
Ꞓ Opp.de.l.ſi debitori.ꝺ.de iudi.Gl.
non ſoluit.Oldr.ſoluit ꙙ.l.ſi debitori loquitur
quando debitum eſt purum ꝛ liquidum iudici
per confeſſionem partis.H autem licet legatum
ſit purum tamen heres diffitebatur nec dicebat
hodie conſtat hodie agatur ſm.l.is a quo.j.ti.
.ij.ſed petebat libellum:unde cum ordinarie ꝓ
cedat debet habere longum tractatum:ideo p̃/
ſtat cautõ:ut.l.poſtq̃.§.imperator.ꝛ ibi gl.ſm
caſus poſitionem.glo.uidet ſic intelligere.

a **J ab uno.**
Heredibus.ᵈ Ꞓ Op.ex ſupueniẽ/
ti caſu non auget obli
gatio fideiuſſorum:ut.l.lucius.§.paulus.j.ad
municip.Glo.pria q̃ dicit ſimpliciter ſo.contra
rium.ꝛ ſequẽs gl.format.ꝛ iſta ẽ materia.l.cẽtũ

a q Ue fi- liũ. op- ponũt: .ſ.e.no.limi tationeʒ ad regulā dolo faciſ.vid bar to.in.l. ſi do natariꝰ .§.i. de condi.ob cām.⁊ bar.i .l.ſi ita ſtip. de ṽb.ob.in pe.q. forma ta p ipm eẽ gl.circa fi.⁊ bar.late i.l ſi ſocius .§. lutiꝰſo.mat.

Ut in poſſeſ ſione leg.ru brica.

b ſ I qs cũ.§ tē añ aditā. Uide bart.in.l.iij. ſ.de ꝯdi.in- de.⁊ no.etiā bar.i.l. iulia nꝰ veruʒ. de cōdi.inde.

c ſ I is a q Quā do res dicaſ regre- re altiorē in daginē. adō bar.in eẽua- gāti ad rep. in ṽ. ſumma rie.in.i. col. ⁊ bal.in .l.ſi ex falſis.i.ii- ij.col.ō tran ſac.videſ te- nere ꝙ relin quiſ arbitio iudicii ſʒ cer te ibi eʒ ideʒ ꝙ h etiam.

capue.ſ.de eo qō certo loco.⁊.l.q̄ro.ſ. loca.

q **Ue filium.** ¶ Iſta eſt no.l.⁊ h dicit. Satiſdatio remiſſa nō pōt peti etiam ſi heres dilapidet. Item q petit qō reſtituturus ē ex interuallo repelliſ exceptione dolo facit ⁊c̃.hoc dic̃. In tex.ibi nō cōpellendũ cauere per ſatiſdationeʒ:ſed nuda cautiōe caueſ:ut in auc̃.de reſti. .§.i.niſi cautionē remiſiſſet:ut ibi dicit.in fi.§. Ibi ſi fuiſſet herḋi.nec ob.l.dolo.facit.j.ō exc. do.q: h res petita nō erat reſtituenda ſtatim:ſʒ poſt tēpus. Ja.de are.⁊ Ol. opponunt.ſ.e.l.filio:ubi ſaltem nuda cautione dʒ cauere. Gl.ſoluit ꝙ h de auo ibi de patre nil eſt dicere. Gloſ. dat aliaʒ ſo.ꝙ iſta concordat cum illa. Jaco.de are.tenet ꝙ h debet cauere nuda cautione:qa teſtato: remiſſa ſatiſdatione exigit cautionem. ⁊ tunc remiſſa ſatiſdatione non ē remiſſa cautō ar.in corpore.de reſti.§.fi.niſi eſſet remiſſa cautio:ut ibi no. Glo.tamen aliter in.l.filio.videſ intelligere:ut ibi dixi. Contra iſtaʒ opi. Jac.de are.uidetur tex.in eo ꝙ dicit cauere ſed ipſe exponit.ſ.cum fideiuſſoribus.uel poteſt intelligi ꝙ illa auc̃.in fi.habeat locum in aliis perſonis q̄ in iſtis tam coniũctis:q: eoipſo ꝙ remittitur ſatiſdatio:⁊ cautio ſit remiſſa.Sed opi. Ja.de are.plus placet. ¶ Quero an iſte pater ſit legitimus adminiſtrato: huius filie. Et gl.dicit ꝙ ſic.ſed iſta glo.referendo ſe ad tex.non eſt ṽa: q: iſta filia nō erat in poteſtate cum fecit teſtamtum.ideo non eſt legitimꝰ adminiſtrato: qō alias eſſet:ut.l.fi.C.de bo.que libe. ¶ Querit gl. qualiter conſuletur huic fideicōmiſſario.dic ut glo.iſtud quod dicit glo.ꝙ cogetur ſtatim reſtituere eſſet cōtra ṽſi.ideniqʒ:q: obſtaret exceptio dolo facit. Non ob.l.imperato:. q: ibi loqtur in patre cuius bona debent ire ad filiuʒ.iō ſi ante reſtituit non uidetur magnum quid:ut .l.reſcripto.in fin.j.unde liberi.iō teneatis iſtaʒ opi.glo.h.

Tutor qui. ¶ Iſtam materiā examinaui i.l.penul.ſ.qñ ex fac.tu.

¶ Ut in poſſeſſionē legatorũ eſſe liceat.

¶ Dictũ ē.ſ.ut le.no.ca.uerum q: qñqʒ nō cauetur ⁊ quis mittiſ i poſſeſſionē.iō h poniſ iſta rubrica:ut in poſſeſſionē legatorum.

a **I quis cũ.** ¶ Cautio q̄ nō debet preſtari preſtita ſcienter nō cōdicitur:ſed per ignorātiā facti cōdiciſ quo ad plenā liberationeʒ.Si per ignorantiā iuris cōdicit quo ad liberationeʒ fideiuſſoruʒ tm̃ quibus etiam exceptio cōpetit.hoc dicit. Not. ṕn.⁊ eſt ſubtile. In tex.ibi ſatiſdatio.pōt etiam cōdicere quo ad liberationeʒ fideiuſſoruʒ ⁊ ſuā Dy.⁊ glo. In tex.ibi condici poſſet.quo ad liberationeʒ fideiuſſoruʒ non ipſius heredis dy. Hic dicitur ꝙ cautio que nō debʒ ṕſtari preſtita cōmittitur.ſ.l.empto:.⁊.l.dāni.§.empto:.j. de dā.infec.So.ut Dy.plene in.l.ſi patronus. j.de dona.⁊ quidā h hñt. ¶ Op.de.l.qui erat .ſ.fa.her.ſo.ibi cōmittitur ſtipulatio ad id qō quis tenebatur.ſ.ad intereſſe non ad duplũ.in ꝓpoſito iſta ſtipulatio quādo per erroreʒ iuris cauit.tunc quo ad fideiuſſores cōdicit: q: i nullo teneſ.⁊ iſtam tʒ Dy.in.d.l.ſi patronus.⁊ ſm hoc habes caſum ꝙ quis pōt cōdicere liberatōnem fideiuſſoris:non ſuam liberationeʒ:⁊ ē nouus modus agendi.ſ.petere:ut alius libereſ:⁊ uide tex.in prin. Et puto ꝙ iſtaʒ liberationē cōdicat ſuo noīe:nō fideiuſſoruʒ noīe.ſimile in.l. idēqʒ.§.ſi cui.ſ.man.vbi ago actione mādati: vt liberes aliuʒ:q: mea intereſt. ¶ Op.diciſ hic ꝙ fideiuſſores ſunt tuti exceptiōe ſ.l.ſi qs poſtq̄.j.de ſolu.So.gl.h fideiuſſit ꝓ eo q nullo mō tenebaſ:⁊ vide glo.que incipit imo videſ ⁊c̃.⁊ iſtud nō videſ verum:q:.l.ſi quis poſtq̄ loqtur qñ ē tēpore liberatꝰ: ⁊ ſic naturaſ remanet:vt.l. obligationuʒ fere.§.plācet.j. de act.⁊ obl.⁊ ibi no.ergo pōt accedere fideiuſſor:vt.l. fideiuſſor .§.i.j.de fideiuſſo.So.ſm Dy.lʒ remaneat naturaſr obligatus:tamen nullus eſt effectus.hoc dicit Dy.in.l.ſi.j.rem ra.ha.⁊ Cy.in.l.cum qs de iuris ⁊ fac.ign.vel oportet ponere ꝙ tēpus ē modus obligationis tollēde qñqʒ:vt dixi i.l.ſi. .j.rē ra.ha.dixi in.d.l.ſi qs poſtq̄.

Nō exigit pretor. ¶ Not. ꝙ vt mittatur quis in poſſeſſioneʒ nō requiritur mora ꝯuenti:ſed vt ceſſet mora eius qui cōuenit.Secũdo no.ꝙ non debet offerri cautio. ¶ Op.de.l. optimaʒ.C.de cōtrahen.⁊ cōmit.ſtip. Sol.ibi habet diem qui interpellat ꝓ homine. Item oppo.de.l.ij.C.de iure emp.So.ibi tacite ineſt dies qui interpellat ꝓ homine. Op.ō.l.ſtipulatio iſta.§.i.j.de ope.no.nun.So.ibi volebat ſe ab obſeruantia ṕcedentis denũciationis ſubtrahere.quare debet ſe offerre:vt offertur ad purgationeʒ more precedentis iam inducte:vt.l.illud de peri.⁊ cōmo. rei ven.h autem nulla obligatio precedebat Ol.

Ex.§.ſequenti.

¶ Que eſt ratio ꝙ ꝓcurator actoris non cauet niſi dubitetur de mandato rei ṽo ſemper.

Si debitori. ¶ Nota. caſus eſt. Ex iſto tex. ſumunt rationem doc.que eſt ratio ꝙ procurator rei cauet indiſtincte: ⁊ ꝓcurator actoris nō cauet:niſi cum dubium eſt de mandato.⁊ eſt ratio q: reus eſt cautus ex parte ſua:q: defendit illud qō habet:⁊ ſic eſt ſibi cautum.ſed actor petit illud quod non habʒ.ideo nō eſt ſibi cautũ:⁊ debet ei caueri.⁊ hoc ſumiſ ex iſto tex.

Ei cui. ¶ Glo. querit quomodo erat indebitum. Et dic vt glo.⁊ tene quam vis.

Tunc ante aditam. b

¶ Nota ꝙ exñtia ſui heredis non confirmat legata.fallit in libertate:vt.l. ſciendum.j.de manuteſ.⁊.l.cum quaſi.§.ſed ⁊ ſi quis.j.de fidecom. liber. Item confirmat fideicōmiſſum vniuerſale:vt.l.ita tamen.§.ſi pater.ſ.ad trebel.⁊ quid operetur exiſtentia dicam.in.l.filius qui patri.ō vulga.⁊ pupil.

Ex.l.ſequenti.

¶ Quando dicatur probari incontinenti exceptio requirens altiorem indagineʒ. ⁊ an iuramtum ſit ſũmaria ꝓbatio.

a **I is a quo** c ¶ Iſtud eſt notabile pri. In cauſis ſummariis exceptio que ꝛ̃quirit altiorem indaginem admittitur ſi excipiens paratꝰ eſt incontinenti probare.hoc dicit.